

Voorganger: ds. Martine Nijveld

Lezing uit de Psalmen: psalm 67

Evangelielezing: Matteüs 15 : 21-31

Overdenking

Lieve mensen, thuis en hier in de kerk, samen gemeente van Christus,

het is een bijzondere ontmoeting, die tussen Jezus en de Kanaänitische vrouw,
die vrouw uit het gebied van Tyrus en Sidon.

Of misschien kun je beter spreken van confrontatie dan van ontmoeting.

Er zit vanaf het begin spanning op het verhaal.

Jezus kijkt uit naar het gebied van Tyrus en Sidon.

Hij kijkt uit.

Dat horen we 7 x in dit evangelie.

Als kind op zijn vlucht naar Egypte, na de dood van Johannes de Doper,
steeds kijkt hij uit, er is weerstand, verzet, dreiging, gevaar.

Het doet denken aan wat we deze week in het nieuws hoorden:

Wit-Russische oppositiekandidaat kijkt uit naar Litouwen,

ze was bedreigd, gaf ze aan, ze week uit om haar kinderen, ze kon niet anders. Uitwijken...

En dan is er die vrouw.

Aangeduid met de naam van de groep waar ze bij hoort,

Kanaänitische, een vrouw van een andere cultuur, ander geloven, andere gewoontes.

Zonder naam, niet als persoon, niet als individu gezien.

En deze vrouw, deze moeder,

want het blijkt een moeder-dochter verhaal te zijn,

waarvan we er niet veel hebben in de bijbel,

deze vrouw gaat de straat op,

ze gaat roepend en schreeuwend de straat op.

Demonstreert. Gaat de straat op in Wit-Rusland. Bezet het Malieveld.

En daarbij overschrijdt ze de grenzen van het toenmalig fatsoen,

de grenzen van wat toen gebruikelijk was en betamelijk gevonden werd:

ze rent als vrouw achter een groep vreemde mannen aan,

ze rent als Kanaänitische achter een groep joodse mannen aan.

Een schreeuwende vrouw op straat.

En de leerlingen van Jezus hebben er maar één woord voor: lastig, hysterisch, stuur haar weg,

ze horen niet haar nood, verdiepen zich er niet in,

laat dat mens alsjeblieft haar mond houden, ze bezorgt ons last, onrust, gedoe.

Wat de vrouw hier overkomt,

is ook veel andere voorvechters en -vechtsters overkomen,

die voor recht en bevrijding de straat opgingen en de straat opgaan.

Ze heeft geen naam,

maar haar verhaal wordt verder gedragen,

door mensen van Black Lives Matter en Me Too, van de anti-zwarte-piet beweging,

van de oppositiebeweging in Wit-Rusland en op zoveel plaatsen in

onze wijde wereld.

En pijnlijker nog:

ook Jezus keurt haar geen woord/geen blik waardig.

En geeft – niet aan de vrouw, maar aan zijn leerlingen – als verklaring bij zijn gedrag:

‘Ik ben alleen gezonden naar de verloren schapen van het huis Israël’.

De schreeuwende vrouw is moeder van een dochter.

En die dochter wordt, horen we, vreselijk gekweld door een demon.

Zo zouden we het nu niet meer zeggen, maar ik denk wel dat we ons er iets

bij voor kunnen stellen: de dochter wordt beheerst door iets of iemand anders,

een ziekte heeft haar te pakken, in de greep, lichamelijk, psychisch, ze is zichzelf

niet meer, zit vast, zit gevangen, kan haar leven niet oppakken.

Wat het ook mag zijn, het wordt niet verteld, maar het kan zoveel zijn,

dat weten ook wij,

en haar moeder roept, schreeuwt haar pijn uit.

Waarbij het opvalt dat ze niet roept ‘heb medelijden met mijn dochter’,

maar ‘heb medelijden *met mij*, ontferm u *over mij!*’.

Over mij, als moeder. Ze vraagt aandacht haarzelf, als ouder van...

En niet gehoord, geen woord waardig gekeurd,

blijft ze roepen: ‘Heer, help *mij*, red *mij!*’.

Vraagt ze om kracht om het vol te houden?

Om nieuwe kracht om het lijden van haar dochter uit te houden, om nieuwe kracht om voor haar van betekenis te zijn.

Kracht voor al die ouders, die alles geprobeerd hebben.

Haar leven lijkt vol geraakt te zijn met de zorg voor en de zorgen om haar dochter.

Help mij, heb medelijden met mij.

Ze vraagt aandacht voor de pijn ook in haar leven.

Uit haar verlangen haar leven te leven.

Je kunt niet anders dan onder de indruk raken van het optreden van deze vrouw.

Als Jezus zwijgt en de leerlingen van haar af willen, werpt zij zich voor Jezus neer,

valt hem voor de voet, zodat hij niet om haar heen kan,

werpt zichzelf als blokkade op, een struikelblok, een stolpersteen.

En als Jezus dan begint over het brood dat voor de kinderen is

en niet voor de hondjes,

niet voor haar,

dan *nóg* laat ze zich niet uit het veld slaan.

Ze vecht,

en ze doet dat - en zo verrast ze Jezus en ons – met de soepelheid van iemand die joodt.

Ze vangt de woorden van Jezus op,

beweegt mee in zijn redenering

en neemt het dan over en maakt haar punt:

zeker, Heer,

het brood is voor de kinderen,

voor die verloren schapen van jouw volk,

maar vallen er van die tafel

geen kruimels voor de honden, voor mij, voor mijn dochter?

Zij denkt niet vanuit tekort,

zij denkt, en dat zou ze zomaar van Jezus geleerd kunnen hebben,

vanuit overvloed.

Liefde, lieve Jezus,

wordt toch niet minder

als je ervan deelt?

Je zou kunnen zeggen dat in dit verhaal
psalm 67 wordt uitgespeeld.
Die psalm waarin gezongen wordt van genade en geluk,
welzijn en zegen voor heel de aarde,
alle volken.
Niet alleen jouw volk, jouw welzijn, jouw schapen:
God is er voor allen.
Zegt, vecht, zingt die vrouw.
Ze houdt aan, laat niet los.
Ze gaat het debat aan met de Eeuwige.
Vecht met God.

En zo staat ze in de lijn van grote namen
uit het Oude, het Eerste Testament.
In de lijn van Abraham, die met God in debat gaat,
over hoeveel rechtvaardigen er nodig zijn om Sodom te behouden.
In de lijn van Mozes, die met de Eeuwige van mening verschilt,
als God zich afvraagt of hij wel door moet
gaan met dat eigenzinnige volk.
In de lijn van Jacob, die vecht met God,
en zegt: Ik laat u niet gaan, tenzij gij mij zegent.
In de lijn van al die roepers en klagers en schreeuwers in de psalmen,
die om recht vragen, om bevrijding, hoe lang nog, God, laat gij ons in de steek.
In de lijn van al deze grote gelovigen staat ze.
En Jezus zegt het dan ook:
groot is uw geloof.
En misschien was hij zelf dat grote geloof
wel even kwijt.
Uitgeweken, moe van alles wat gebeurd was.
Maar in haar licht het op:
groot is uw geloof.

Als een hond neergezet, een hondje staat er letterlijk,
blijkt ze het te zijn, wordt het een geuzennaam:
waakhond, ze waakt over de woorden van de Eeuwige, herdershond.
Ze houdt de kudde bij de les.
Houdt ons bij de les.

Groot is je geloof. En Jezus vervolgt: Wat je verlangt zal ook gebeuren.

Letterlijk staat er:
Aan jou geschiede wat je wilt.
Jouw wil geschiede.
Jezus maakt haar zaak nu ook tot de zijne.
En dan houdt het niet op,
dan gaat het stromen: haar dochter genezen,
en ook de moeder ontvangt haar levensruimte terug.
En het houdt niet op:
wie doof zijn en niet spreken kunnen, gaan spreken,
kreupelen worden beter,
verlamden gaan lopen, gaan springen, gaan dansen,
blinden ontvangen het licht in de ogen.

Ook daarin horen we iets van dat universele van psalm 67.
Overvloed, overvloed Gods.

Dit verhaal staat tussen twee verhalen
over het delen van brood.

Tussen het verhaal van de eerste spijziging, zoals we vroeger zeiden,
waarbij 12 manden met brokken brood overblijven,

en het verhaal van de tweede spijziging,
waarbij 7 manden met brokken brood overblijven.

Twaalf, getal van Israël. Zeven, getal van de volkerenwereld.
Israël en de volken.

Er is genoeg voor iedereen.

Overvloed.

Denken niet vanuit het tekort, maar vanuit overvloed.

Vanuit die oude wijsheid: als er gedeeld wordt, is er genoeg,
als er gedeeld wordt, blijkt er genoeg te zijn,

meer dan genoeg, voor iedereen.

Amen.